

KAALSLAG

Cornelis de Bondt
De Deuren Gesloten

25'

Cees van Zeeland
Qua Kaalslag

20'

Willem van Manen
Mikrotoop

10'

Louis Andriessen
de Stijl

24'

Kaalslag is een muziekproject van de componisten Cees van Zeeland, Willem van Manen, Cornelis de Bondt en Louis Andriessen.

Zij hebben elk voor Kaalslag een stuk geschreven voor groot ensemble.

Dit ensemble bestaat uit leden van orkest De Volharding en de groep Hoketus, aangevuld met vier zangeressen.

De uitvoering van Kaalslag wordt mogelijk gemaakt door een bijdrage van het ministerie van WVC in het kader van het jaar van de muziek [Musica '85].

De premières van de Kaalslagstukken vinden plaats tijdens het Holland Festival juni 1985. De concerten zijn gepland in Paradiso, op 9 en 10 juni te Amsterdam.

De overige nederlandse concerten zullen in oktober/november 1985 plaatsvinden.

De concerten in België, Frankrijk en Duitsland worden georganiseerd in samenwerking met de stichting Gaudeamus.

KAALSLAG

Het idee voor het Kaalslag project is gebaseerd op de talloze voorbeelden uit de geschiedenis, waarbij componisten zich laten inspireren door de bijzondere kwaliteiten van uitvoerende musici afzonderlijk of als groep. Mede door de praktijk in de geïmproviseerde- en popmuziek is de band tussen beiden opnieuw aangehaald, wat betekent dat zowel spelers als componisten meer en meer initiatieven kunnen nemen voor nieuwe projecten en zo een veelzijdiger productie van nieuwe muziek bevorderen.

Wat zeker opmerkelijk is aan het Kaalslag project, is de tijdelijke samenwerking van twee zelfstandig functionerende orkesten, die elk een geheel eigen concept hebben voor hun praktijk en daarmee ook een eigen publiek bereiken. De samenwerking zal dus naast een pure muzikale vernieuwing ook een confrontatie betekenen met een groot en gevarieerd publiek. De directe aanleiding voor de keuze van Hoketus en De Volharding is de sterke overeenkomst in werkwijze. Beiden functioneren voor een belangrijk deel als een werkplaats waar het muzikale eindproduct in nauwe samenwerking tussen componisten en uitvoerende musici tot stand komt. Naast dit gemeenschappelijk karakter is er een belangrijk contrast tussen beide groepen, die de tweede aanleiding vormt voor het project. Het geluid van De Volharding dat hoofdzakelijk door de blazers bepaald wordt, steekt af tegen het sterk elektrische geluid van Hoketus. Zo op het eerste gezicht dus een wat bizarre maar wel aantrekkelijke combinatie.

Bij het zoeken naar de componisten die zich interesseren voor dit project, was een aantal zaken van belang. Allereerst moest de samenstelling zo zijn dat ieder een zekere affiniteit

met de muziek van deze groepen zou hebben, terwijl deze samen moest gaan met de nodige eigengereidheid. In de tweede plaats moesten de verschillende visies een gevarieerd beeld geven van de muzikale mogelijkheden van dit orkest, waardoor de neiging, om het project onder te brengen bij één stijl of componist zou verminderen. Tenslotte zou het aardig zijn als zowel de gevestigde, als de nieuwe generatie componisten betrokken zouden zijn bij dit project.

De uiteindelijke samenstelling van de groep componisten heeft geleid tot een aantal wijzigingen in de opzet. Allereerst is er de vrijheid om met kleine aanvullingen op de gegeven bezetting te komen. Verder blijkt de beperking om een stuk te maken, dat in principe zonder dirigent gespeeld kan worden, misschien niet te groot maar in de praktijk niet haalbaar. Hoewel het spelen met een dirigent bij beide ensembles afzonderlijk om belangrijke redenen niet erg gebruikelijk is, is er toch voor gekozen om binnen de beperkte tijd die daarvoor ingeruimd is, tot een zo verantwoord mogelijk artistiek resultaat te komen. Het doel van het Kaalslag project is de niet geringe ontwikkeling van de nederlandse muziek verder te stimuleren. Niet alleen door het schrijven van nieuwe stukken maar door opnieuw te laten horen dat juist het uitvoeringsapparaat vaak de reden tot vernieuwing is. Daarbij zijn tradities er om te veranderen. Niet zomaar, maar omdat daaraan artistieke ideeën ten grondslag liggen. Wellicht kan met de bezetting van Kaalslag zelf ook een nieuwe serie concerten worden opgezet. Dit zou betekenen dat in deze tijd van wegbezuinigen het ontginende werk van Kaalslag zijn naam eer aan doet.

Mikrotoop

Hij wandelde met z'n tennis-tas onder de arm in gedachten verzonken langs de zonnige gracht toen het geloei van de sirene langzaam tot hem doordrong. Hij ging sneller lopen en op het moment dat hij de hoek omsloeg overzag hij de ravage. De vrachtwagen lag gekanteld op één zij, enorme hoeveelheden tomaten en komkommers lagen verspreid over het wegdek. Gewapende soldaten waren bezig de straat af te zetten zodat hij zijn pas inhield. Naast een andere auto stonden drie brancards met platte kisten erop. Er waren verder geen burgers te bekennen, de straat leek uitgestorven, de meeste ramen waren gesloten. Toen hij omkeek zag hij verderop een meisje met rood-bruin haar haastig de straat uitfietsen. Hij bleef nog even in bed liggen om te bedenken wat er de rest van de dag zoal diende te gebeuren. Na het ontbijt en het bewateren der planten besloot hij enige orde aan te brengen in de platenkast. Het leek een eenvoudige opgave, maar alleen al het bijeenzoeken van 23 Albert Aylers nam ruim een kwartier in beslag. Daarna vergden Bartok en Basie veel tijd, bij de C was het Coltrane en vervolgens bleken Debussy, Dolphy en Dutilleux de zwaargewichten. Toen hij dacht te kunnen overgaan op de volgende letter viel zijn oog op een hoes die hem niet bekend voorkwam. Deze bleek echter leeg, er zat geen plaat in. De titel op de hoes luidde: „Mikrotoop“.

Lost in thought he walked, with a tennis-bag under his arm, along the sunny canal when the wail of a siren slowly penetrated him. He walked faster, and just as he turned the corner he spotted the wreckage. The lorry lay toppled over on one side, an enormous amount of tomatoes and cucumbers spread over the road-surface. Armed soldiers were busy cor-donning off the street so he stopped in his tracks. Next to another car were three stretchers with flat coffins on them. There was no sign of any civilians, the street appeared abandoned, most of the windows were closed. When he looked round he saw a girl with reddish-brown hair quickly cycling out of the street. He stayed in bed a while longer wondering what the rest of the day promised to bring. After breakfasting, and watering the plants, he decided to straighten up his record-cabinet. It seemed a simple enough task, but just looking for one out of twenty-three Albert Aylers took up quarter of an hour. After that Bartok and Basie required much time, by the C it was Coltrane followed by Debussy, Dolphy and Dutilleux which seemed the most demanding. When he thought he could go on to the following letter his eye fell upon a cover which was unknown to him. It seemed absolutely empty, there was no record inside. The title on the cover ran: 'Mikrotoop'.

WILLEM VAN MANEN

Willem van Manen begon zijn muzikale loopbaan als trombonist, hij geniet vooral bekendheid binnen de geïmproviseerde muziek en speelt daarnaast in orkest De Volharding. Als komponist is hij autodidakt. In zijn stukken is vaak sprake van genre-vermenging, waarbij zijn jazz-achtergrond duidelijk van invloed is. Recente composities zijn o.a. „Concert voor trombone en strijkers“ en „Mond open ogen dicht“ voor het Nederlands Blazers Ensemble, „Trajekten“ en „Divertissement“ voor De Volharding, „Sheltering Sky“ voor het Nederlands Studenten Orkest en „Op is op“ en „Appel van Oranje“ voor het Scapino-ballet. Willem van Manen heeft ook kamer- en film-muziek geschreven.

Willem van Manen began his musical career as trombonist, he enjoys fame especially within improvised music and plays besides that in the orchestra De Volharding. He is a self-taught composer. In his compositions there is talk of a 'blending of styles', in which his jazz background is a clear influence. Recent compositions are, among others, 'Concert for trombone and strings' and 'Mond open ogen dicht' for the Nederlands Blazers Ensemble, 'Trajekten' and 'Divertissement' for De Volharding, 'Sheltering Sky' for the Nederlands Studenten Orkest and 'Op is op' and 'Appel van Oranje' for the Scapino-ballet. Besides this he writes chamber- and film music.

De Deuren Gesloten

In de Volkskrant van 1 februari van dit jaar stond in de kolom van Kees Fens de volgende passage: „Maar voor de toehoorders zijn daar de stilte en de dood. En die maken van hen allen ineens letterkundigen: ze gaan interpreteren. 'Doe de deur dicht', zei vader en hij zweeg verder. Dat wordt de grootste schepper, de dood, een gedicht.“ Enkele pagina's verder stond in een bespreking van Suzi Gablik's „Has Modernism failed“ door Anna Tilroe deze alinea: „Maar het modernisme is niet meer dan een geschiedschrijving volgens de gevestigde normen in de kunst. Die normen komen steeds meer ter discussie te staan omdat kunst even veelzeggend begint te worden als een dichte deur.“ „De Deuren Gesloten“ is gebaseerd op de eerste maten van de „Marcia Funebre“ uit de „Eroica“ van Beethoven en de aria „When I am laid ...“ van Dido uit „Dido and Aeneas“ van Purcell. Vanaf het einde van de vorige eeuw is er een tendens van verzelfstandiging waar te nemen van allerlei vormaspecten zoals ritme en toonhoogte. Hun eenheid, zoals die tot uiting kwam in de zgn. „tonale muziek“ - en daarmee de „tonaliteit“ als zodanig - werd hierdoor aangetast. In „De Deuren Gesloten“ heb ik geprobeerd deze verzelfstandiging zo ver mogelijk door te voeren. Ritme en toonhoogte van bovengenoemde fragmenten zijn met behulp van een computer uit elkaar gerafeld en opnieuw gestructureerd in twaalf blokken, waarin de „mars“ en de „aria“ als het ware opnieuw gemonteerd worden. Deze blokken worden gekonfronteerd met van op de vuilnisbelt gevonden melodieflarden die zijn geperst tot recitatieven van spaanplaat. „De Deuren Gesloten“ is met „Karkas“, „Het Gebroken Oor“ en het nog te schrijven „Grand Hotel“ (voor de pianist Gerard Bouwhuis) onderdeel van een project van composities, waarin ik de verzelfstandiging en uiteenraffeling van de diverse vormaspecten zover mogelijk probeer door te voeren, om het oor dat gebroken is te begrijpen, waardoor ruimte voor een nieuwe eenheid kan ontstaan. „De Deuren Gesloten“ is geschreven ter nagedachtenis van Marlies.

In the Volkskrant (Dutch newspaper) dated 1st February 1985, the following passage appeared in Kees Fens' column: 'It is for the audience we have silence and death. And they make from everyone at once a literary man: they start interpreting. 'Close the door', said father and he fell silent. That becomes the greatest creator, death, a poem.' Several pages further, in a review of Suzi Gablik's 'Has Modernism failed' by Anna Tilroe, was this paragraph: 'Modernism is nothing more than a historical description according to established norms in art. These norms are more frequently discussed because art is becoming as significant as a closed door.' 'De Deuren Gesloten' is based on the first bars of the 'Marcia Funebre' from the 'Eroica' by Beethoven, and the aria 'When I am laid ...' by Dido from 'Dido and Aeneas' by Purcell. Since the end of the last century there has been a certain tendency to develop various aspects of form independently from each other, such as rhythm and pitch. Their unity, which was apparent in so-called 'tonal music' - and with that 'tonality' as such - was injured by this tendency. In 'De Deuren Gesloten' I have tried to push this independence to the limit. Rhythm and pitch from the above-mentioned fragments are split up and re-structured into twelve blocks, in which the 'march' and the 'aria' are re-assembled. This is done with the aid of a computer. These 'blocks' are confronted by bits and pieces of melody found in a rubbish dump, and which are blended into recitatives of chip-board. 'De Deuren Gesloten' is, together with 'Karkas', 'Het Gebroken Oor', and yet to be written 'Grand Hotel' (for pianist Gerard Bouwhuis), part of a series of compositions in which unravelling and independently developing various aspects of form are carried as far as possible, in an attempt to understand the 'fractured' ear, whereby space for a new unity can emerge. 'De Deuren Gesloten' is written in memory of Marlies.

CORNELIS DE BOND

Cornelis de Bondt is geboren in Den Haag in 1953. Hij studeerde muziektheorie bij Diderik Wagenaar, Hein Kien en Ineke Kien-Vermaas en compositie bij Jan van Vlijmen en Louis Andriessen. Voor Hoketus componeerde hij in 1979 het stuk 'Bint'. Samen met Jan Rispens en Huub de Vriend schreef hij in de periode 1979-1981 'Guillotine', een stuk voor mannenkoor en groot instrumentaal ensemble. Verder schreef hij 'Karkas', eveneens voor groot instrumentaal ensemble (1983) en 'Het Gebroken Oor' (1983) voor het Schönberg ensemble.

Cornelis de Bondt was born in The Hague in 1953. He studied music theory with Diderik Wagenaar, Hein Kien and Ineke Kien-Vermaas, and composition with Jan van Vlijmen and Louis Andriessen. In 1979 he composed 'Bint' for Hoketus. In the period 1979-1981 he wrote, together with Jan Rispens and Huub de Vriend, 'Guillotine', a piece for male choir and large instrumental ensemble. Further he has written 'Karkas', likewise for large instrumental ensemble (1983), and 'Het Gebroken Oor' (1983) for the Schönberg ensemble.

Qua Kaalslag

Heeft niet alle muziek één historische herkomst? Zijn de meeste muzikale vernieuwingen niet het resultaat van waanideeën over deze herkomst?

Dan zou het anders denken van het muzikale verleden tot nieuwe resultaten kunnen leiden. In het stuk „Qua Kaalslag” worden verschillende muzikale idiomem ontwikkeld. Een idioom is samengesteld uit een aantal lagen, die tegelijkertijd gespeeld kunnen worden, maar ook zelfstandig kunnen klinken. Door nieuwe combinaties te maken van die lagen kan een nieuw idioom ontstaan. Op deze wijze streef ik ernaar mijn opvatting over het ontstaan van muzikale vernieuwingen, zoals ik die hierboven zeer kort met een paar retorische vragen gesteld heb, in het verloop van één stuk tot klinken te brengen.

Om de genoemde muzikale lagen duidelijk te kunnen onderscheiden, zullen ze, zowel wat betreft de instrumentale kleur, als de toonhoogte en de ritmische organisatie een eigen karakter moeten hebben. Om dit te realiseren is er voor het basis materiaal van de lagen gezocht naar extremen. Zo heb ik bv. voor de toonhoogte een nogal chromatiese reeks van negen noten en een kleine drieklank gekozen.

Wat mij vooral interesseert bij het schrijven van dit stuk is het panorama, wat het boven aangeduide proces oplevert. In een panorama overzie je namelijk een geheel van dingen die ten minste één ding gemeenschappelijk hebben, nl. dat ze tot het blikveld van een waarnemer behoren. Met één blik kun je dus een aantal zaken bijeenbrengen die verder misschien niets met elkaar gemeen hebben. Je krijgt hierdoor greep op contrasrijk materiaal, of nog anders geformuleerd: met deze visie is het voor mij mogelijk om door middel van een muzikaal produkt greep te krijgen op de chaotiese muziek-produktie. Een produktie waarin even het orkest Kaalslag centraal staat en een produkt dat Kaalslag aangaat. Vandaar de gekozen titel voor deze compositie.

Doesn't all music have a historical origin? Isn't most new music the result of erroneous ideas about that origin? Then a new approach in thinking about the musical past should lead to new results.

In the composition 'Qua Kaalslag' various musical idioms are developed. An idiom is compounded from several layers which can be played simultaneously yet can still sound independent.

By using new combinations of these layers a new idiom can originate. In this way I aim to combine in one composition my concept about musical innovation which I briefly put forward above in the form of a couple of rhetorical questions. In order to clearly distinguish the musical layers mentioned, they must have their own character as regards instrumental colour, pitch, and rhythmic organization. To accomplish this I sought extremes for the basic material of the layers. For example, I have chosen for the pitch a rather chromatic sequence of nine pitches and a minor triad.

The most interesting thing for me in composing this piece is the panorama produced by the above process. In a panorama you observe an overall view with one thing in common, all belonging within the sight-range of the observer. In one glance a number of things with nothing much in common are brought together. In this way you can get hold of material rich in contrast, or, formulated another way: with this outlook it is possible for me by means of a musical product (a composition), to attain the chaotic musical output. An output in which the Kaalslag orchestra is central, and equally a product about Kaalslag. Hence the title chosen for this piece.

CEES VAN ZEELAND

Cees van Zeeland, geboren in 1954, speelt van jongs af aan piano waarbij vnl. de pop- en in wat mindere mate de geïmproviseerde muziek hem interesseerde. Hij speelde in een aantal bands waarvoor hij de muziek schreef. Aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag studeerde hij piano. Deze studie betekende een algehele heroriëntatie binnen de muziek. Vooral door de deelname aan het Hoketusproject verschoof zijn muzikale belangstelling naar de gecomponeerde muziek van de 20e eeuw. Behalve in Hoketus speelt hij ook piano in het orkest De Volharding. Samen met pianist Gerard Bouwhuis geeft hij ook regelmatig concerten. Voor De Volharding schreef hij „Doorgedraaid” (1983) en „Lacune” (1984). „Vezels” is zijn eerste grotere werk, het werd in 1981-1982 speciaal voor de groep Hoketus geschreven.

Cees van Zeeland, born in 1954, plays the piano from his childhood. He was mainly interested in popmusic and a little less in jazzmusic. He played in several bands for which he wrote the music. He studied piano at the Royal Conservatory in The Hague. This study meant a total re-orientation within the music. Especially because of his partnership in the Hoketus-project his musical interest moved to twentieth century music. He plays piano in De Volharding and together with pianist Gerard Bouwhuis he regularly gives concerts. For De Volharding he wrote 'Doorgedraaid' (1983) and 'Lacune' (1984), for Hoketus he wrote 'Vezels' (1981-1982).

de Stijl

„de Stijl” is, om met Mondriaans eigen woord te spreken, een muzikale „beelding” van Mondriaans Compositie met rood, geel en blauw uit 1927, maar uitsluitend op structureel niveau. Evenals in het schilderij worden in het stuk vijf kleuren met elkaar geconfronteerd: de 4 sopranen + 3 trompetten, de 4 saxen + hoorn, de trombones + gitaren, de pianosolo en de lage instrumenten. De lage instrumenten spelen een disco-achtig thema van 24 maten, structureel verwant aan de door Mondriaan zo geliefde boogie-woogie.

Mondriaan speelt zelf de pianosolo, geëscorteerd door een danseres. Per slot nam Mondriaan tot zijn zeventigste jaar nog danslessen. „Hij danste rechtop, met zijn hoofd schuin naar boven en maakte 'gestileerde' passen”.*) In het stuk zijn veel verwijzingen naar dansmuziek, en niet alleen uit Mondriaans tijd. Hoewel „de Stijl” toegesneden is op de musici van Kaalslag, is het zeker geen knieval voor een „lichtere” muzikale schrijfwijze. Hoe zeer ook Mondriaan de progressieve kwaliteit van de Amerikaanse jazzbands onderkende (hij sprak het op z'n frans uit: „chasse-bande”), schreef hij ook in een uitgebreide brief over het Neo-Plasticisme aan Nelly van Doesburg (17 juli 1921): „Ik vind dat de dansmuziek nog niet meetelt met de muziek”. De gezongen tekst in het stuk is een fragment uit Schoenmaekers „Beginnelsen der beeldende wetkunde”. Dit hoofdstuk over de volstrektheid van eerste orde is naar mijn mening van beslissende betekenis geweest voor Mondriaans ontwikkeling naar het abstracte schilderen. In ieder geval heeft Schoenmaekers denkwereld en schrijfstijl Mondriaans artikelen voor de Stijl direct beïnvloed.

*) M.v. Domselaer-Middelkoop in Maatstaf '59-'60 pag. 384.

„de Stijl”, speaking in terms of Mondriaan's own word, is a musical 'interpretation' of Mondriaan's Composition with red, yellow and blue (1927), but only on the structural level. As in the painting five colours confront each other in the composition: 4 soprano's + 3 trumpets, 4 saxophones + horn, trombones + guitars, the pianosolo and the lower instruments. The lower instruments play a disco-like theme of 24 bars, structurally related to Mondriaan's much loved boogie-woogie.

Mondriaan plays the pianosolo himself, escorted by a dancer. After all, Mondriaan took dance lessons up to his seventieth year. 'He danced erect, his head tilted slightly upwards, and made 'stylized' passes'.*)

There are many references to dance-music in the piece, though not all from Mondriaan's time. Although 'de Stijl' is intended for the musicians in Kaalslag, it certainly is not a compromise for writing in a musically 'lighter' manner. Perceiving the progressive quality of american jazzbands (pronounced à la française 'chasse-bande'), he also wrote in an extensive letter about Neo-Plasticism to Nelly van Doesburg (17 July 1921): 'I don't think that dance music counts as yet in music'.

The sung text in the piece is a fragment from Schoenmaekers 'Principles of visual mathematics'. The chapter concerning the absoluteness of a primal state of order was, to my mind, of critical importance in Mondriaan's development towards abstract painting. In any case, Schoenmaekers philosophy and style of writing was a direct influence on Mondriaan's articles for de Stijl.

*) M.v. Domselaer-Middelkoop in Maatstaf '59-'60 page 384

Louis Andriessen werd in 1939 in Utrecht geboren. Hij studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij zijn vader, Hendrik Andriessen en bij Kees van Baaren. In Milaan ging hij bij Luciano Berio verder studeren. Hij werd in de 60-er jaren erg geïnspireerd door Charles Ives en in de 70-er jaren speelden allerlei maatschappelijke en politieke ontwikkelingen een belangrijke rol in zijn werk. In 1972 richtte hij Orkest De Volharding op en in 1976 aan het conservatorium (waar hij inmiddels instrumentatie en kompositie doceerde) de groep Hoketus, genaamd naar de gelijknamige komposities die hij voor beide groepen schreef. Voor De Volharding schreef hij verder o.a. in 1972 „Volkslied” en in 1975 „Workers Union”. Enkele van zijn werken voor groot ensemble zijn: „de Staat” (1973-1976), „Mausoleum” (1979), „de Tijd” (1979) en „de Snelheid” (1983).

Louis Andriessen was born in Utrecht in 1939. He studied at the Royal Conservatory in The Hague with his father, Hendrik Andriessen and Kees van Baaren. For several years he was a private pupil of Luciano Berio. In the 60's he was very much inspired by Charles Ives, whereas in the 70's most of his works have been dealing with political and social matters. In 1972, he founded the ensemble of windplayers 'De Volharding' and in 1976, at the conservatory, the 'Hoketus' ensemble. Both ensembles were named to the compositions he wrote. For De Volharding he wrote among others 'Volkslied' in 1972 and 'Workers Union' in 1975. Some of his works for big ensemble are: 'de Staat' (1973-1976), 'Mausoleum' (1979), 'de Tijd' (1979) and 'de Snelheid' (1983).

LOUIS ANDRIESSEN

Kaalslag is a music project by the composers Cees van Zeeland, Willem van Manen, Cornelis de Bondt and Louis Andriessen.

Each of the composers has written a piece for large ensemble for the Kaalslag project.

This ensemble is composed of members of the orchestra De Volharding and the group Hoketus, with the addition of four female singers.

The production Kaalslag has been made practicable by the grant of the Dutch Government in connection with the European Year of Music [Musica '85].

The premières of the Kaalslag compositions will be performed during the Holland Festival 1985. The performances are 9 and 10 June in Paradiso, Amsterdam. There will be a Dutch tour in October/November 1985.

Concerts in Belgium, France and Germany are being organised in conjunction with the Gaudeamus foundation.

KAALSLAG

The idea for the project Kaalslag evolved out of the numerous examples in history where composers are inspired by the unusual quality of performing musicians, whether individuals or a group. Influenced by improvised- and popmusic the communication between composer and musicians has been improved again, which means that initiative for new projects can be taken by both composers and musicians towards advancing a broader production of new music. The Kaalslag project is notable for the temporary collaboration of two independently functioning orchestras; each with their own concept about their work, and attracting their own audiences. Aside from the purely musical development, the collaboration will also mean a confrontation with a larger, more varied public.

The strong resemblance in working-method was the primary motive for choosing Hoketus and De Volharding. They both function, for the main part, as a "workshop" where the music is a result of the tight working relationship between composer and musicians. The second reason for the project is that besides the similarities of the two groups, there is also an important contrast. In De Volharding the dominant sound comes through the wind instruments as opposed to the strong electric sound of Hoketus. At first sight a somewhat bizarre, but very interesting combination.

There were several important factors when looking for composers for this project. Firstly: each should have an affinity with the music of both

groups combined with their own necessary convictions.

Secondly: their different approaches should give a more variable form to the musical possibilities of this orchestra, lessening the tendency to reduce the project to one style or one composer. Furthermore, it is stimulating that both the established and the new generation of composers are involved in this project.

The final combination of composers has led to several alterations of the format.

The first is a slight addition to the permanent grouping of the orchestra. The second being that although, in principle, the restriction to compose a piece to be played without a conductor is not too imposing, it is for practical reasons not viable. Normally both groups regard being conducted as an exception, and for important reasons not useful, but in this limited period it has been chosen in order to achieve the highest possible artistic level. The purpose of the Kaalslag project is to further stimulate the considerable development of Dutch music. Not only with the new compositions, but to continue to show that the mechanics of performance is often a means of innovation. Traditions exist to be changed. Not for the sake of changes, but for the very foundation of artistic ideas contained in them.

It is possible, perhaps, with the constellation of Kaalslag to organize a new series of concerts. This would mean that, nowadays in times of economic cut-backs the initiative of Kaalslag will be a credit to its name.

Contrabas/Double-bass		Pieter Smithuysen	Trompet/Trumpet		Ad Gruter
		Peter van Dinther			Louis Lanzing
		Reijer Dorrestein			Bob Driessen
		Wim Timmermans			Mariëtte Rouppe van der Voort
Hoor/Horn		Renato Freygang	Saxofoon/Saxophone		Ad Baars
		Patricio Wang			Jan Willem van de Ham
		Bepie Blankert			Peter van Bergen
		Willem van Manen			Viktor Müller
Panfluit/Pan-pipe		Dil Engelhard	Choreografie/Choreographie		Hans Visser
		Gerard Bouwhuis			Jeanette Yanikian
		Jaap Dercksen			Huib Emmer
		Cees van Zeeland			Paul Koek
Fluit & Piccolo/Flute & Piccolo		Ton van der Meer	Basgitaar/Bass-guitar		Astrid Serieese
		Piet Nieuwint			Peggy Larson
		Hans van der Meer			Liesbeth Harting
		Paul Koek			Pien Stades
Geluid/Sound		Astrid Serieese	Slagwerk/Percussion		Astrid Serieese
		Peggy Larson			Astrid Serieese
		Liesbeth Harting			Astrid Serieese
		Pien Stades			Astrid Serieese
Zang/Voice		Astrid Serieese	Zang/Voice		Astrid Serieese
		Peggy Larson			Astrid Serieese
		Liesbeth Harting			Astrid Serieese
		Pien Stades			Astrid Serieese